

== GÉPÉSZETI SZEMLE. ==

GÉPKÉZELŐK LAPJA

„VULKÁN”

gépgyár-részvénytársaság

Budapest, V. Váci-ut 66. szám.

Bécs, Ottakring, Wattgasse 30—32.

☉ Készít: ☉

Gőzgépeket, kipróbált rendszer szerint.

Teljes malomberendezéseket

magas és sima őrlés számára és minden egyéb rendszerben és nagyságban, minden a malom működésére szükséges gépet és készüléket, továbbá elvállalja fennálló malmoknak czélszerű átalakítását.

Mindenemű präciz szerszámgepeket fém és kő megmunkálásra a legjobb kivitelben

Vizikerekeket

Közlőműveket (transmissziókat) modern és könnyű szerkezetben.

Nyersöntvényeket saját és idegen minták után, fogaskerekeket géppel formázva.

A tetemesen nagyobbított és az ujkor követelményeinek megfelelően berendezett művek képesek mindenkor a megrendeléseket a gyártmányok kitünő minőségéhez képest jutányosan és leggyorsabban eszközölni.

==== Kívánatra tervek és költségvetések készíttetnek. ====

MAGYAR MUNKÁS
MAGYAR MUNKÁJA

**A LEGTÖKÉLETESEBB
TÖMITŐ LEMEZ**

EXPORT AZ EGÉSZ VILÁGBA,
ÓVAKODJUNK UTÁNZATTÓL.

TAURIL KÖZPONTI ELÁRUSÍTÁSI IRODA
• BUDAPEST GYÁR-UTCZA 48 SZ.

Sürgőnyezim: Szivattyár Budapest.
Telefonszám: 72-08. v. 72-09.

== ALAPITTATOTT 1858. évben. ==

Gyártott fecskendők száma 17000.

**Budapesti
Szivattyu és Gépgyár
Részvénytársaság**

BUDAPEST, VI. Váci-ut 69.

Gyártási ágazatok:

Gőzgépek, légsűrítők, vacuumszivattyúk, keretfűrészek. Gőzkazánok, nyersolajtüzelések tartányok előmelegítők. Vashidak, fedélszerkezetek, szegecselt oszlopok. Vas- és fémöntvények. Vasuti fordítóköröngök. Mindenemű forgó- és futódaruk, kezi és villamos hajtásra. Rostélyvasak acélozott felülettel. Közlőművek.

Szivattyúk. Tüzfecskendők. Tűzfűrészek. Közegészségügyi szerek.

Arjegyzéket, valamint „Gyártási ágazatok”-ról prospektust kívánatn.

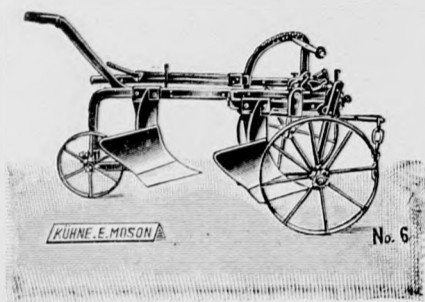
Kühne E.

mezőgazdasági gépgyára

Mosonban.

elsőrendű minőségben szállít

Egy- és többvasu ekéket
MOSONI DRILL sorvetőgépeket

Gabonatisztító rosták

SZELELŐ ROSTÁK

üszkös gabona tisztítására.

Főraktár:

Budapest, VI. Váci-körút 57a.

Vas- és faállványu

konkolyozók. Burgonyakiemelő gépek.

Fiókraktárak:

Debrecen és Temesvár.

Láng L.

GÉPGYÁRA

.... BUDAPESTEN ....

Készít:

Gőzgépeket

Szivattyukat

Fúvógépeket

Compressorokat

Közlőműveket

Tűlhevítőket

Előmelegítőket

Sürgöny-cím:
„Röckár Budapest“

Telefon-szám:
73 — 84 és 73 — 85.

RÖCK ISTVÁN

Gőzgép-, Gőzkazányár-, Vas-, és Ércöntöde

BUDAPEST, I., BUDAFOKI UT

Városi raktár: IX., Ráday-utca 24. sz.

KÉSZIT:

Gőzgépeket. Szívó gázgenerátorral kapcsolt gázmotorokat Langen és Wolff rendszere szerint; Lokomobilokat kihuzható forraló és fűtőcsöves kazánal; szab. Bánó-féle vízcsöves és más rendszerű gőzkazánokat: Röck-féle szab. füstmentes tüzeléseket; (világszabadalom) Szivattyugépeket Worthington és más rendszerek szerint. Vízmelepeket és csatornázásokat. Gőzmalomberendezéseket. Téglagyári, olajmalmi-, olajgyártási és kékfestőgyári berendezéseket. Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint. Hidraulikus sajtókat különböző célokra. Bor-sajtókat és szőlőzúzokat stb.

„NICHOLSON“ Gépgyár

Részvénytársaság

Budapest VI., Váci-ut 17.

Ajánlja: Gazdasági gépeit, ugymint gőzmozgonyokat és cséplőgépeket, szakmalkazalozókat „Simplex“ és „Nemzeti“ sorvetőgépeket, Sackrendszerű egytetemes ekéket, rostokat, takarmányvágó gépeket stb. Gőzgépeket fekvő és álló elrendezésben, minden nagyságban tolattyus és szelepes vezényművel.

Gőzkazánokat minden rendszer szerint és mint különlegességet: biztonsági vizesöves kazánokat Simonis és Lanz szabadalma szerint.

Jéggyárakat és hűtőtelepeket az elterjedt LINDE rendszer szerint.

Teljes gépberendezéseket gőzmalomok, fűrésztelepek, téglagyárak és egyéb ipartelemek számára.

Vasszerkezeteket, ugymint vashidakat tetőszerkezeteket stb.

Árjegyzékek és költségvetésekkel kívánatra szolgálunk.

== GÉPÉSZETI SZEMLE. ==

GÉPKEZELŐK LAPJA

<p style="text-align: center;">ELŐFIZETÉSI ÁR:</p> <p>Égész évre 8 korona. Fél évre 4 korona.</p> <p>Megjelenik havonként kétszer</p>	<p>Felelős szerkesztő: GHYLÁNYI JÓZSEF gépész mérnök.</p> <p>Főmunkatárs: VÉCSEI EDE kir. iparfelügyelő.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:</p> <p>BUDAPEST,</p> <p>VIII., Conti-utca 38. sz.</p>
--	--	---

Vándorló munkások.

Az ősziel bucsuzó, tavaszra visszatérő vándormadarak ősztöne dolgozik-e azokban a munkásokban, akik tél végén összeszedelőködnek, elvándorolnak idegen országba, munkát keresni s tél kezdetével lérnek haza, hogy azontul évről-évre ismételjék ezt a vállalkozást, mely egyáltalában és minden tekintetben nagy nemzeti szerencsétlenség?

Semmi új nem levén a nap alatt, talán a munkásnép időszaki vándorlása sem mai dolog. Az Elbe folyótól keletre eső porosz tartományokban száz esztendő óta ismeretes az ugynevezett Sachsengängerei, a Szászországba való munkára járás. A mezőgazdasági munkások nagy része odahagyja tavasz nyil-tával a hajlékat és csoportokba verődven, a szász vidék cukorrépatermelő gazdaságaiban keres és talál toglalkozást késő őszig, mikor azután visszatér téli pihenőre a családja körébe.

Száz éves rossz szokás ez. Keletkezett még abban az időben, mikor a keleti porosz tartományokban igen alacsony, a szász tartományokban ellenben aránytalanul magas volt a napszám. Fokozódott pedig akkor, mikor a hatalmasan fejlődő német ipar is vonzani kezdte a mezőgazdasági munkásokat úgy, hogy ezeknek a száma az Elbe folyótól keletre mindinkább gyérült.

Németország már évtizedek óta enyhítgeti a mezőgazdasági munkáshiány bajait azzal, hogy évről-évre több külföldi munkást hozat Oroszországból, Ausztriából és Magyarországból. Ha ezek az idegen munkások nem művelnék a földet, a porosz mezőgazdaság csődöt mondhatna, mert vagy egy millió munkás hiányzik.

A múlt esztendőben (1907) hat-hétezer vándormunkás kelt át február-márciusban az Oroszországot és Ausztriát Poroszországtól elválasztó határon. Mégis minden tartományban általános volt a gazdák panasza, hogy csak félannyi idegen munkást kaptak, mint amennyit a munkásközvetítő irodáktól kértek. A mezőgazdasági munkásszükségletet tehát már alig felerészben fedezte a külföld.

Miután a porosz mezőgazdaságnak immár természetes életföltétele, hogy kellő számú idegen munkást szerezzenek be külföldről a

munkásközvetítő szervezet ügynökei, nem csoda, ha ujabban minden egyes német gazdagulás az idegen munkások ingyenes vasúti szállítását követeli. De miután másrészt az idegen munkásokkal, akik nem a régi, igénytelen rabszolgák többé, gyakran meggyült egyes gazdáknak a baja, egyuttal a külföldi munkásoknak olyatén megrendszabályozását is követelik, mely a mindinkább gyakori szerződészegéstől elvonná a kedvüket.

Nagyon régóta dolgozik már idegen munkásokkal a keletporoszországi gazda s nem is volt azelőtt panasza amiatt, hogy a hazai munkaerőt idegennel kell kelyettesíteni; sőt fölöttébb kényelmesnek találta, hogy munkásainak ellátásáról, akik tavasz nyiltával érkeznek s ősz végén távoznak, télen át nem kell gondoskodnia. Az sem volt megvetendő előny, hogy az idegen munkás kisebb napszámmal is beérte, sokkal szerényebb igényű volt a német munkásnál; tápláléka (többnyire állatnak való) alig került pénzbe s tavasztól őszig ellakott az ólakban is.

Nem csoda, ha ily körülmények között a porosz gazda bizonyos közönnyel nézte a mezőgazdasági munkásosztály fogyását, pusztulását. Szivesebben dolgoztatott a csekély igényű külföldi munkással, aki soha moccanni sem mert s még az igaztlan bántalmakat is eltűrte, nehogy mint alkalmatlan idegent a gazda kivánságára kiutasítsák az országból.

Minél nagyobbra nőtt azonban a munkáshiány s minél gyérebben lehetett a gazdáknak idegen munkásokban való szükségletét kielégíteni, annál kedvezőtlenebbé vált a gazdákra nézve, akik már most a közvetítő ügynökök hatalmába estek.

Az ügynök jó pénzért szerzett külföldi munkást; de ez nem volt a régi együgyű rabszolga többé, nem viselte el szó nélkül a bántalmakat, hanem ismervén a helyzetet, faképnél hagyta a méltánytalan gazdát s átment a munkás hiányában szükölködő szomszédhoz, aki szivesen látta, vagy a gyárba, ahol mindenesetre emberiesebb elbánásban részesül. Az ügynök persze maga is elősegítette a helyváltoztatást, hogy újabb jutalékot kaphasson munkástól és munkaadótól.

Valóságos garázdálkodás volt az, amit lelkiismeretlen ügynökök és munkások a keleti porosz tartományok gazdáival szemben vég-

hez vittek s csak természetes, ha az összes gazdasági és gazdatársadalmi testületek, de különösen a mezőgazdasági kamarák sürgős intézkedéseket követeltek a szerződészségek meggátlására, a külföldi munkások és munkásügynökök szigorú megrendszabályozására.

A porosz kormány a volenti von fit injuria elvére hivatkozva, végre teljesítette a gazdaközönség ohajtását s miután a külföldi munkások közvetítésével foglalkozó Feldarbeiter Centralstelle intézményét névleg is államosította, oly rendelkezést adott ki, mely szerint f. é. február 1-től az orosz és osztrák határon érkező külföldi munkás két márkáért (két koronn negyven fillér) igazolványt kap a Feldarbeiter Centralstelle határhivatalaitól, mely igazolványba nemcsak a munkás, hanem a munkaadó neve is bevezetendő.

Az a munkás, aki a határhivatalt elkerüli, más hatóságnál öt márka (hat korona) díjért válthat igazolványt. Akinek azonban igazolványa nincs, vagy pedig az igazolványa más névre szól, mint akinél dolgozik, az a munkás rögtön kiutasítható az országból.

A rendelet arra is módot nyújt, hogy a munkás, ha igazolt okból hagyja oda a szolgálatát, igazolványát az új munkaadó nevére átirathassa; de módot nyújt viszont arra is, hogy a szerződészséges munkást nyomban ki lehessen utasítani s a határra toloncoltatni.

Szó sem férhet ezeknek az intézkedéseknek a jogosultsághoz; de nem vélünk csalódní, ha hisszük, hogy a munkásoknak Feldarbeiter Centralstelle javára való megadóztatása (fejenként 2—5 márkával) s általában a megrendszabályozás, alig fogja szaporítani a Poroszországba beözönlő külföldi munkások számát, sőt féltő, hogy a porosz gazdák a munkáshiány fokozódó baját majd még csak ezentul fogják igazán panasolni, ha az elmaradt vagy kiutasított idegen munkások pótlása lehetetlenné válik.

Minket ugyan kevésbé érdekel a porosz gazdák sorsa és baja; de érdekelnek azok a magyarországi vándormunkások, akik évről-évre kijárnak munkára a németországi gazdaságokba. Néhány ezer emberről van szó, néhány ezer munkáskézről, mely nem a hazai földművelés javára, hanem idegen mezőgazdaság szolgálatában fárad, néhány ezer eltévelyedett szerencsétlenről, akiknek léha kalandvágy adja a kezébe évről-évre a vándorbotot.

Kétségbevonhatatlan emberi joga a munkásnak elköltözni arról a vidékről, melyen megélni nem tud. Természetes dolog az is, ha otthon munkát nem találván, idegenbe megy, ahol keresményéből félre is tehet. De miért megy a magyar mezőgazdasági munkás német földre, ahol ha jobb is a napszám, nem jobb annyival, amennyibe az utiköltségek, a közvetítés költsége és az élelmezés pótlására fordítandó költség kerül?

A német gazda valamivel nagyobb napszámot fizethet, mint a magyar, de távolról

sem ad olyan ellátást a munkásnak, amelyenhez ez itthon szokott. Az élelmezés, lakás nem embernek való. Aki tud számítani, könnyen kiszámíthatja, hogy a valamivel jobb napszámért nem érdemes idegenbe menni, mert amit a réven nyer, elveszti a vámon.

De hát mi készletti mégis a munkásemberek ezreit külföldre, ha nem a jobb kereset? Egy részét, mely nem tud számítani, bizonyára a jobb kereset reménye csalogatja; de a nagy részt vándoröszton, léha kalandvágy, megszokás hajtja idegenbe.

A vándormunkás már úgy rendezte be az életét, hogy, mint valamikor az alföldi kubicos, csak a téli hónapokban legyen rendes ember, csak azokat töltsse a családjá körében; az esztendő többi részében pedig idegen földön folytonosan szabad életmódot, zabolátlanul és feszélyezetlenül.

Télre megtér pihenni a hites társához; de tavasztól őszig válogat a csoportjabeli munkásnők között és hol egyikkel, hol másikkal éli világát. Hajmeresztő az az erkölcsi állapot, melyben a német gazdák ólszerű munkástanyái leledzenek, ahol egy csapat férfi egy csapat nővel váltakozva él. Sajnos, ez a kicsapongó élet, a szabad szerelem, az a vonzó erő, mely kiragadja a munkást családjá köréből, elhagyatja vele a haza földjét s idegenbe viszi, ahol silány táplálékon tengődik, alássa az egészségét és nem is keres többet, mint amennyit itthon kereshetne, ha úgy dolgoznék, mint ahogyan ott az idegenben kell dolgoznia.

Az állati eledellekkel beérő oroszlengyelországi vagy gácsországi szláv munkás, aki otthon a maga hazájában csakugyan nem talál jó keresetre s aki ősz végén több készpénzt visz haza megtakarított keresményéből, mint amennyit a télen elkölt, ez hivatkozhatik arra, hogy kedvezőbb munkabérvizonyok indokolják a vándorlását; — de a magyar munkás, aki rendszerint csak annyi pénzt hoz haza, amennyi télre kell s aki itthon többet kereshetne mezőgazdasági munkával, mint amennyi az uti és egyéb költség levonásával a németországi keresményéből marad neki, éppen nem hivatkozhatik kényszerítő okokra, éppen nem mentheti léha kalandvágvát semmivel.

Nem mentheti eljárását az aránylag csekély munkabértöbblet, szemben a kárral, melyet a hazai gazdaság szenved, nélkülözvén azt a munkaerőt, melynek fölnevelése tetemes köz-költségbe került. Tetézi a bajt az a szomorú tény, hogy kevés kivétellel majdnem minden vándormunkás az erkölcsi zűlés lejtőjére jut s maga után rántja a családját is. A férfi ledérsége kilenc havi távolléte romlásba dönti az asszonyt s oly megdöbbentő bomlását látjuk a családi köteléknek, vesztet minden erkölcsi érzéknek, hogy a közjó, az ivadék érdekében mintegy parancsolólag lép előtérbe ezen állapotok megrendszabályozásának szükségessége.

De hát a mi hazánk véráztatta szent földje a szabadságnak s majdnem tehetetlenül állunk a munkás vándorlási ösztönével szemben, melynek ledér életmód a főrugója. Nincs módunkban visszatartani. Hiába helyeznők kilátásba a jobb keresetet, a birtokszerzés lehetőségét: az a munkás, aki kora tavasztól késő őszig idegenben ingyenes nemi orgiákat szokott átélni, fölkerekedik és megy oda, ahol senki sem ismeri s ahol megrovás nélkül szabad életet folytathat idegen nőtársakkal. Bánja is ő: mit csinál itthon az alatt a hitvese! Hadd élje világát! gondolja némelyik s talán nem is bánja, ha módosabb gazda vigasztalgatja a kilenc hónapra elhagyott feleségét. Ő már megszokta a rendetlen életet, a mezőgazdasági munkástanyák sodomai erkölcsét, a többnejűséget tavasztól őszig. Erről az életmódról nem kíván lemondani semmi áron. Bevallani persze vonakodik; de azért száz eset közül kilencvenben ez az igaz oka a munkások vándorlásának.

Abból a hat-hétszázezer főnyi mezőgazdasági munkásból, aki az orosz—lengyel—osztrák határon át érkezik német földre, százezernél jóval több a lengyel munkásnő. Ezeknek a szabad szerelemre való hajlandósága találkozik a magyar munkáséval s ez az, ami aláássa a magyar ember erkölcsét, egészségét, családi életének alapjait.

Az egyéni akaratszabadság elvére alapított társadalmi és állami rend nem nyújt módot arra, hogy ezt a kóros elfajulást meggátolhassuk. A német földre való munkára járást épp úgy nem lehet eltüntetni, mint nem lehetett gátat vetni az Amerikába való kivándorlásnak. Ez az utóbbi mindig önmagát szabályozta s nyomban véget ért, mihelyt az amerikai gazdasági viszonyok válságos körülmények közé jutottak.

Németországba gravitáló vándormunkásaink sem fognak talán már ezentúl szaporodni, sőt minél szigorubbán megrendszabályozza őket Poroszország, annál gyorsabban kimegy a divatból ez az okatlan munkabajjárás a mi embereink részéről. Csak hadd zaklassák őket igazolványokkal, díjfizetésekkel, hatósági eljárásokkal és kiutasításokkal. Nem árt, ha elmegy a kedve a magyar munkásnak az idegenben való szerencsepróbálgatástól. Semmi okunk sincs az elbánás szigorát kárhóztatni. Nekünk az az érdekünk, hogy munkaerőnk itthon maradjon s a haza javát mozdítsa előre.

Nem ártana azonban leplezetlenül föltárni a munkások vándorlásának valódi okát a nép előtt, még pedig különösen a papi szószékről, a jó erkölcsök érdekében, hogy senkit ne ejtsen tévedésbe az ürügy: a vélt jobb keresetnek hiu reménye s tudja meg mindenki, hogy amennyivel a német gazda több nap-számot fizet, annyival drágábban is él Németországban a magyar munkás és ugyancsak keserves sorsnak néz elébe, ha az óllal és állati táplálékkal be nem éri.

Aranybányászat.

Az aranyat igen sokáig a hordalékos érc-termőhelyek szolgáltatták s csak 40—50 esztendő óta nyert nagyobb fontosságot az eredeti helyeken („hegyi arany”); jelenleg pedig a hordalékok az összes bányászásnak már csak mintegy 25 százalékát teszik.

Hogy eleinte inkább hordalékból bányászták az aranyat, annak oka az, hogy a hordalékos aranytermőhelyek, az u. n. aranymezők vagy aranymosó telepek könnyen felfedezhetők s kevés eszközzel, olcsón művelhetők, a hegyek belsejében pedig a bányászat nagy befektetést kíván s az aranyok a kőzetből való kiválasztása gyakran csakis bonyolódott technikai műveletekkel végezhető. Azért csak akkor kezdték az aranyat nagyobb mértékben az eredeti termőhelyeken bányászni, a mikor a hordalékos termőhelyek az élénk kiaknázás következtében mindig kevesebb és kevesebb ércet szolgáltattak.

Természetesen a legtöbb esetben a hordalékos termőhelyek szomszédságába eső hegyekben kutattak aranyat s többnyire meg is találtak olyaténképpen, hogy a folyóviz jelenlegi vagy régebbi geológiai kora medrei mentén haladt fölfelé; egynéhány aranyterületen azonban ez a kutatás eredménytelen volt (így pl. nem találták még meg a Rajnában levő aranynak eredeti termőhelyeit), a minek oka vagy az lehet, hogy az eredeti termőhelyet a víz kopató hatása már egészen elpusztította, vagy pedig a hordalékos termőhelyek eredete olyan bonyolódott, hogy a törmelék vizsgálata nem vezet nyomra.

Régtől fogva feltűnő dolog volt, hogy a hordalékos termőhelyeken az aranyat néha nagy, egybetartozó darabokban találták, ellenben eredeti helyén általában finom szemekben, a kőzetben hintve fordul elő. A hordalékos termőhelyeken olyan nehéz (25-70 kg.) aranyrögökre is akadtak, hogy külön neveket adtak nekik, mint a legnagyobb gyémántoknak; kisebb, egynéhány kg-nyi darabok pedig e helyeken épen nem tartoznak a ritkaságok közé.

Az eredeti termőhelyekről ily nagy aranyrögök ismeretlenek voltak, legalább nem ismertették, annak dacára, hogy tovább mindig több és több helyen bányászták ezt az ugynevezett hegyi aranyat, s így az a nézet kapott lábra, hogy nagy rögök nem lehetnek viz hordta törmelék, hanem a hordalék között helyben kell, hogy képződtek legyen. Ezt a véleményt több megfigyelés mindinkább megerősítette.

Ausztrália egyes aranyterületein megfigyelték, hogy a hordalékos arany más összetételű, mint a hegyi. Tudvalevőleg a terméсарany mindig több kevesebb ezüstöt foglal magában s itt a hordalékos arany ezüsttartalmát tetemesen kisebbnek találták, mint a közeleső eredeti termőhelyek. Sonstadt tudós legelőször a tenger vizében mutatta ki az aranytartalmát, sőt Malboroughban egy gőzkazán kazánkövében is aranyat találtak. Newberry 13 régi darab ácsolat-fát vizsgált meg, a melyek egy régi, előtött bányából származtak s a hamujokban, még a belső ép részekből való hamuban is aranyat talált. Itt nyilván ki van zárva az aranynek a fába szemecskék alakjában való behatolása s arany csakis oldott állapotban a bányavizből kerülhetett belé, a mikor azután a fa szerves anyaga választotta ki az oldatból. Tényleg Deintree, Wilkinson, Newberry és Skey kísérletileg bizonyította be, hogy a szerves anyagok az aranytartalmu oldatokból redukálják az aranyat. Fadarabkák például bevonódtak és beivódtak arannyal; ha az oldatba még más, szerves anyagot is tettek, péld. pirit- vagy aranydarabkákat, az arany azokra is ráakodott, de szerves anyagok távollétében ez a kiválás nem történt meg.

Minthogy a hordalékos termőhelyeken régi előfák darabjai közönségesek és a hordalék közt kisebb szemekben piritet és aranyat is találni, igen valószínűnek látszott, hogy a hordalékos termőhelyeken a nagyobb aranydarabok helyben képződtek.

Ennek a föltevésnek megszilárdulásához hozzájárulhatott egy lélektani momentum is. Azokat t. i., a kik az eredeti termőhelyeken nagyobb aranyrögöket keresve, reményökben megcsalózkodtak, ez az elmélet, melynek volt tudományos alapja is, némileg megvigasztalhatta. De sohasem terjedt volna a nézet annyira, ha szélesebb körben ismeretes lett volna a tény, hogy az eredeti termőhelyeken is találni néha aranyrögöket. Ezekről gyakrabban csak az újabb időben szerzettünk tudomást, bár egy kaliforniai bányában már a 60-as évek végén 61³/₄ kg.-os tömeget találtak; 1872-ben pedig Ausztráliában (Hill End, New South Wales) többet is, a melyek mindegyike 45 kg. on felül volt. Nálunk Brád közelében (Hunyad-megyében) akadtak nagyobb aranyleletek. Mindezeket azonban messze fölülmulja az az aranytömeg, melyre az 1896. év nyarán Nevadának Delamar bányájában bukkantak; ez már v lóságos aranytömeg, melyet 680 kg. ra becsültek.

Igaz, hogy ezek az előfordulások nagy ritka-

ság számba mennek, de ennek megvan a maga magyarázata.

Általános tapasztalt tény, hogy az eredeti aranytermőhelyek, ott a hol a föld felszínére érnek, vagy, a mint bányászati nyelven mondják, a kibuvásnál, durvább szemekben tartalmazzák az aranyakat, mint a mélység felé. Mentől beljebb haladunk a hegybe, annál finomabbak a közetben a szemek. A hordalékos termőhelyek arányát azonban nyilván olyan közetek szolgáltatják, a melyek valamikor a jelenlegi kibuvás fölött voltak s föltehető, hogy abban a mértékben, a melyben az arany szemek a mélység felé kisebbednek, nagyobbak lehetnek az eredeti kibuvásban.

A fő kifogás azonban, a mit az aranyrögök keletkezésének chemiai elmélete ellen tenni lehet, az az általános tapasztalt tény, hogy a hordalékos aranyrögöknek olyatén gömbölyödött felszínök van, a melyről biztossággal arra lehet következtetni, hogy őket a víz hosszabb ideig görgette tovább: annyira jellemző ez a külsejük, hogy róla a tapasztalt szem azonnal felismeri a hordalékos aranyat és megkülönbözteti az eredeti termőhelyek arányától, a mely igen gyakran a kristályosodottság kisebb nagyobb fokát árulja el.

A fűrészpor ipari értékesítése.

A fűrészport az iparban igen sok célra veszik igénybe. Legtöbbet absorptionális sajátosságánál fogva pallók stb. felhitesére.

Kaotin hozzáadásával ismét fát készítenek, destilláció által világító gázt állítanak elő és ammoniákszerű mellékterményeket nyernek.

A fűrészport a következő eljárás szerint oxalsav előállítására is használják. E célból 40 rész 1: 35 sűrűségű tiszta lugot 20 rész fűrészporral főznek 1: 5 rész nehezebb anyag (mint gépolaj, vaseline stb.) hozzáadása mellett. A keveréket abdig tartják 200° hőmérséken, míg a szénhydrogének elillannak. A massa azután csakhamar megszilárdul és ismételten vízzel vagy vizgőzzel kezeltetik 200° hőmérsék mellett, míg egészen tiszta szint kap. Akkor a massa 52—53 százalék, vagyis 140 rész oxalsavat és 100 rész fűrészport tartalmaz. A származó mézsoxalat tiszta fehérszínű és csekély mennyiségű kénsavas elegyeket tartalmaz; — krystallisatio által kiválasztják a tiszta oxalsavat. A szódalug a koncentratio után ismét használható.

A fűrészpor igen előnyösen használható is

lők felhíntására, minthogy az összes folyékony anyagokat absorbeálja és kitűnő trágyát ad.

A fűrészpör a legjobb szer tojások konzerválására. Komprimált és ragasztó anyaggal kevert fűrészpörből kereteket, játékszereket stb. készítenek. Fontos ipari alkalmazása a fűrészpörnek az ugynevezett Laming-keverék, mely világító-gáz tisztítására használtatik.

Kanadában egy gyár van üzemben, mely naponként 540 köbméter gázt állít elő fűrészpörből és acélból, minden nap mintegy 2 tonna fűrészpört destillál. A destillatiohoz szükséges személyzet egy munkásból és egy fiúból áll. A gáz, mely közönséges égőből áramlik ki, 18 gyertyaerőjű világító fényvel bír. A gázon kívül a fűrészpörből még 20 százalék kátrányt nyernek. Ajánlatos volna, ha ezzel a gázzal nálunk is közelébből foglalkoznának, minthogy erdőkben fekvő ipartelepekre nézve nagy értékkel bír.

A fűrészpört utóbbi időben briquette-k előállítására is felhasználták; e célból kettős chromsavas hamuzsirt vagy timsót folyékony enyvel kevertek, hogy a szükséges kötő anyagot megkapják.

Építőanyagok előállítására a fűrészpört cementtel, mésszel, vagy gipszel keverik. Kitűnő habarcs nyerhető fűrészpörből, ha azt frissen oltott mésszel keverjük.

Végül a fűrészpörből igen könnyű téglákat is készítenek, a mennyiben azt homokkal és agyaggal keverik és égetik ki.

Társadalmi ipariskola.

Irtó: Bielek Antal

Ama megmérhetetlen sebességű haladás, a mely alig három évtized óta az általános művelődés minden terén észrevehető, és haladásában visszatartóztatlan, a társadalom minden osztályát, s így az iparos osztályt is, az általános művelődésre, mélyebb gondolkodásra serkenti és ragadja.

Az idő szelleme áthatotta már iparosaink fiatalabb tagjait is, és fejleszti, érleli bennök az általános műveltség utáni vágy érzetét. Az idősebb iparosaink alig érdeklődtek az ugynevezett, theoretikus — dolgok iránt. Olvasni, írni nehezen tudtak. Gyakorlati, kézügyességi munkák elvégzésében rejlett az összes tudásuk. Ők nem igen gravitáltak abból a körből, a melyben felnevelkedtek; éltek és dolgoztak. De, nem is volt erre szükségök. Ők voltak a megelégedettek, a boldogok.

Igen ám, de hol van már az a boldog kor?

Magában és magára marad az, a ki a korrallal és annak szeszélyeivel ujitásaival stb. nem halad. Iparosaink észrevették, hogy ha nem haladnak, elmaradnak. Most már mindenki halad — ki csoszog ki dőcög, ki gőzerővel — ki meg kormányozható léghajóval. Tagadhatatlan és elvitáztatlan, hogy közművelődés fő és egyetlen eszköze: az iskola.

Az iparosaink azonban azt mondták és sokan még most is azt gondolják, hogy „legjobb iskola az életiskola“. Ez most már nem áll. Azelőtt mikor még minden legény (most már segéd), gyakorlati ismeretének bővítése céljából nyakába vette a kékvászonos tarisznyát, és kezébe vette a vándorbotot, lehet hogy elégséges volt az illetén módon kijárt életiskola, de most már higgyék uraim, most már az ilyen iskolát kijárt mester, nem a mai művelt mesterek sorába illő. Most már csak a könyvekből vagy a tanítók által rendszeresen vezetett és szerzett ismeretek bírnak maradó beccsel.

Igaz, aki iparospályára készül, az nem járhatja végig az iskolákat, mert az iparosnak gyakorlatilag is tanulnia kell a mesterségét.

Milyen iskolát végezzen mégis minden iparos?

Járják ki a VI elemi osztályt. Ezen osztályok sikeres elvégzése megfelelő alap ismereteket nyújt a művelt iparos szellemi kiműveléséhez. A ki a VI. elemi isk. osztály tananyagának megtanulása nélkül lép az iparos pályára, az aligha lesz képes „a kor műveltségét“ elsajátítani. A ki nem alapoz, az nem építhet. Alap ismeretek nélkül nincs tovább képzés.

Az elemi iskola célja, az általános ismeretekbe való bevezetés, utmutatás.

Az elemi iskola kell hogy ne csak a középiskolákba menőknek képezze alapját, de az iparos pályákra lépőknek is. A mint fel nem vehető a középiskola első osztályába az olyan tanuló a ki legalább IV. el. isk. osztályból elégséges bizonyítványt elő nem mutat, éppen ilyen feltétellel kell felvenni az iparos pályára lépőket is. Ha azt kívánjuk, hogy az iparos is általános „műveltséggel“ bírjon, akkor egyenlő előképzettséget kell tőlök megkivánni azokkal — a kik tudományos pályára lépnek. De a míg a tudományos pályára lépő tanulja a tantárgyakat mind — addig az ipari pályára lépő az ipari szak gyakorlati részét tekintti fő tanulási célnak, és a tantárgyakat csak művelődésének segéd eszközeül.

Mit kívánhatunk az ipariskoláktól? Azt hogy adjon elméleti bő utmutatást nemcsak az általános műveltség elsajátításához, polgári jogainak, kötelességeinek mikénti élvezéséhez és

teljesítéséhez, lelkének szívének kiműveléséhez, hogy így mint művelt polgár foglalhassa el a társadalomban számára várakozó helyet, de nyújtson módot az ő kenyérkeresetében végzendő munka ügyesebb, tökéletesebb és praktikusabb elsajátításához.

Hogy az ipariskola ezen óhajókat teljesíthesse, kell hogy olyan szervezettel bírjon is, a mely eme köteleességek végrehajtására eszközt és jogot nyújt. Minden zökkenés a természetes kifejlődést gátolja, és ha tartósabb, megsemmisíti.

Nem szabad az ipariskolai oktatás fejlődését a maga törekvésében, a társadalomban méltó hely kivívási munkájában gátolni, megakadályozni, de munkájához csatlakozva, mindent megtenni, hogy a jóra való törekvést elősegítsük.

Hála Istennek — hazánkban is az iparoktatás rohamosan halad a kifejlődéshez, az egészséges eszme megállapításához. A haladást gátolja nálunk az a megtestesült gondolkozás, hogy, — mindent az államtól — az államhatalomtól, a törvénytől várunk. A társadalom vajmi keveset tesz ez ügyének a javításában.

Ne várjuk a mi javunkat mástól, de teremtjük meg a mi javunkat, a mi társadalmi állapotunkat előmozdító alapot — módokat, ne állami hatalmi pressióval de — társadalmi uton.

Az iparos osztálynak javát legjobban mozditja elő „az együvé tartozás érzetével létesített“ társadalmi ipariskola.

Minden más ipariskolába köteles járni, ez törvényen alapszik. És mégis iparosaink terhes kötelességnek tekintik eme rendelkezést végrehajtani. Nem szívesen járatják inasikat az ipariskolába, és az inasok sem járnak örömmel oda. Az ipariskolai munka ezért igen nehézkes, és az eredmény nem elégítheti ki a közkivánalmakat. Valahol tehát hiba van. A hiba magában az iparos társadalomban és az iskolák szervezetében rejlik.

Az iparos társadalom hibás azért, mert nem tekinti az ipariskolát az iparmozgató — előmozdító tényezőnek; nem tekinti azt sajátjának, szakmabeli szükségletnek, hanem: társadalmi nyomásnak; az iskola pedig azért hibás, mert nem az iparos osztály kivánalmait, de az általános társadalmi óhajókat, az állami szabályokat teljesítheti csupán.

Hogy az iparoktatás intenzív legyen, el kell törülni minden olyan törvény paragrafust a mely az iparosok eme iskolákhoz irányító jogot békóba ver — és mindent csak a törvény paragrafusai-val enged és — vezet.

Az ilyen iskolákat pedig csak — „társadalmi uton lehet létesíteni és szervezni. De hogyan? Az ipartestületek mondják ki, hogy: a ki nem végezte el eredménnyel az ipariskola, kurzusait az nem kaphat“ felszabaduló okmányt. Tehát — az ipariskolát végzetek nyerjenek okmányt bizonyítványt, a mely bizonyos előnyöket nyújt. A mint ez a csekély „módosítás“ meg lesz — az iparoskola „hathatós jövője is,“ mert — az ipariskola bizonyítvány által nyert előnyök biztosítani fogják az iparoktatás pártolását (magától az iparosztálytól) és a társadalmi egyesülést.

Mindenki iparkodni fog olyanná lenni, mint a másik a kinek bizonyítvány alapján előjoga vannak és ezen törekvést csak is így lehet felébreszteni és éleszteni. A mint ilyen „törekvés felélesztő“ mozzanatot maga az iparos társadalom létesít, akkor meg lesz az iparműveltség áldásos eredménye és hatalma. Az ilyen alapon létesített iskolát nevezem én „társadalmi ipariskolának.“

A társadalmi ipariskola életreható működése, és áldásos eredménye csak akkor érhető el, ha maga az ipartestület oda hat, hogy egy inas ne kapjon addig felszabaduló bizonyítványt, míg meg nem szerzi az ipariskola bizonyítványát.

Ha a felszabaduló bizonyítvány kiadása ezen kívánatom teljesítéséhez szigoruan fűződik akkor az ipariskola maradó becsü eredménnyel fog prosperálhatni. Így van ez Hamburgban is, és az ipariskola működésének eredménye minden ipartestület, és a társadalom kívánságát teljesíti, s kielégíti. Hamburgban az, aki hanyag kötelességének teljesítésében, nem felel meg az előírt ipariskolai szabályoknak — későn — rendetlenül jár az előadásokra, ki lesz zárva, és így jogát veszíti a felszabaduló levél megszerzéséhez. Ez a szigorú feltétel, kötelesség, társadalmi kényszer eredményezi azt, hogy nem csak az ipariskolák — de a felszabadulandók is — kitűnően kielégíthetik az általános kivánalmakat. Jól tudják a hamburgiak, hogy minden más enyhébb feltétel csak gátolta az ipariskola fejlődését és végeredményének hatékonyságát, mert szabadosság nem törődömség, és ebből kiáradó tiszteletlenség, de gyakran alázása a tanításnak, sáncái a kielégítő eredménynek. Hiába való az ipariskolai tanító fáradozása, az ipariskolák kitűnő felszerelése is, ha a tanítványokat (az inasokat) semmi nyomósabb érdek nem vezetik oda.

Még most is élénk emlékezetemben van nem egy de több tanítványomnak őszinte kijelentése a mely így hangzott: nem tanulok, s ha tudnék is akkor se felelek — nem bánom ha minden-

ből meg is bukom — bizonyítvány nem is kell stb.

Létesíteni és szervezni kell társadalmi ipariskolákat úgy — a mint az Németországban van.

Németországban két féle cél szolgálatában állanak az ipariskolák. Az ipariskolák nem csak az inasok tovább képzését felvezetik, de maguknak a felnőtteknek — mestereknek is teoretikus utmutatásokat hoznak. Németországi ipariskolák nagyban fejlesztik és terjesztik nem csak az inasok, de a mesterek intelligenciáját is. Érdemes megjegyezni hogy a berlini tanulók — (középiskolások is) az iparos tanoncok — segédek és mesterek hogyan oszlanak szét iskoláztatás tekintetében:

Berlinnek van 34287 tanulója. Ezek közül 24058 inas. Az inasok számába azonban felvannak véve a segédek és a mesterek is kiknek száma 10229. Mért van ez, hogy magában Berlinben ennyien járnak „önkéntesen“ az ipariskolákba?

Oka ennek az, hogy élénkebb ott az óhaj az általános műveltség elsajátítása iránt, és pedig azért mert a társadalmi nézet náluk már az, hogy szükséges az általános műveltség nem csak magáért a társadalmi élet egyenlővé, szorosabbá tételéért, de az ipar produktumainak a fejlesztéséért és tökéletesbbitésért. És a németországi ipariskolák célja tényleg az, hogy nem csak az általános műveltséget terjesztik a hallgatóságban, de a szakoktatást is fejlesztik.

A különváló kurzusok fejlesztik a szakoktatást. Ilyenek kiváltképen a rajzkurzusok. Ezekben az osztályokban maguk a tanulók alkotnak — modelálnak a különféle modern alakokat, alapzatokat; vagy a tanító ad elő egy új dolgot a melyet egyenkint saját felfogásuk szerint dolgoznak alakítanak át.

Igy látni lehet — Hamburgban — a hol a felsőbb osztályokban pl. az asztalosok — segédek és mesterek egeütt kombinálnak különféle modelleket; terveznek butorokat, díszítő alakokat különféle kivitelben — nagyságban, és azt is lehet látni, a hogy sokszor együtt csinálják, kombinálják a megrendelő által előírt cikkeket — árukat. Az igen együttes tervezetési eljárásokkal dolgoznak gyárakból valók is, a minek hasznát persze nem csak az iparos tanoncok, de a segédek maguk az előmunkások és gyárosok is érzik és elismerik. És ezért minden németországi munka adó mester vagy gyáros örömmel áldoz az ipariskolára, és szívesen járattják alkalmazottaikat iskolába, sőt ezen törekvésüket honorálják és segítik is. Gyakran látni hamburgi ipariskolában segédet vagy magát

a mestert is, a ki a folyosókon mások utbaigazítását kérve, dolgozza, tervezi a megrendelt árucikkek alakzatait. Az ilyenek elkészítéséhez segéd eszközüül szolgál a kidolgozóknak a sok alap, tervrajz, a mely az iskola falain vagy könyvtárában található és megközelíthető is.

Ezen követeléseknek megfelelő felszerelés teszi az ipariskolát kedveltté és látogatottá. Miután az ipariskola nem csak az elméleti ismereteket tárgyalja, de a gyakorlati foglalkozásokhoz kellő utbaigazításokat nyújt, ezért ezen iskolákat nem csak inasok, segédek, de művezetők, sőt maguk a mesterek is szívesen látogatják. Az ipariskolák ez által szellemi szükségletté váltak, a melyek eredményei átvitetnek a gyakorlati életbe.

A fejlődő és így fölnevelt iparos intelligencia igazán busan adja az ipariskoláknak az őket megillető tiszteletet, pártolást és fejlődéshez támogatást.

Az olyan nagyobb városokban a hol a kereskedelmi vagy iparmuzeumok is vannak, ott az ipariskola tanítási eszközüül használja tagjait. (Hamburgban). Igen helyes hogy egyes szakok tanítására már külön épületeket állítanak Budapesten is. Az elemi iskolákban való iparostanonc tanítás sohasem felelhet meg a célnak, mert a milyen iskola jó az általános ismereteket tanuló ifjúságnak, az nem jó az iparostanonc tanítási célnak.

Az ipariskola felszerelése olyan legyen, a mely összefüggésbe hozza az elméletet a gyakorlattal.

Az ipariskolákban kell hogy a tanuló lássa az átmenetet az elmélettől a gyakorlatig; kell hogy észre vegye, hogy mindent a mit itt tanul alapja az ő foglalkozásának mesterségének. E nélkül nincsen kedve tanulni, és bizalma az iskolához.

Ha a műhelyek az inasok elméleti oktatásának megfelelően tanítanak az inasokat, bizonyos fokozatok betartásával, akkor szerencsésebb korszak bekövetkezne az általános iparoktatás életébe és teriméjébe.

Milyen ismeretekkel tanítsanak az ipariskola tanítók?

Az ipariskolákban való tanításhoz nem kell a középiskolai tanári képesítés, elég sőt megfelelőbb a népiskolai tanítói ismeret. Az ipariskolai szaktanítók azonban a produktumok tanításához szükséges gyakorlati észrevételeket szerezzék meg a műhelyekben.

Az iparos gyakorlati életbe vágó dolgokat a szaktanítók a mesterektől jegyazzék le a műhelyekben, és alkalom adtán adják elő.

E célból Hamburgban a gyakorlati életbe vágó észrevételek előadásán ott van maga a mester is (a kitől a tanító jegyezte le észrevételeit) és maga is figyel vajjon nem kellett volna e az előadást valami jogosabb tétellel kibővíteni. A mesterek igen szívesen adnak magyarázatot a „kutató tanítóknak“ és a hogy lehet segítik munkájukat. Így fonódik össze a teoria praxissal, a szellemi foglalkozás a kézügyességgel.

Óhajtom hogy nálunk is mielőbb létesüljenek „Társadalmi ipariskolák“ és általánosan lendüljön föl az ipar!

HIVATALOS RÉSZ.

Vasuti és hajózási m. kir. Főfelügyelőség. 9860/1908 ff. sz.
Valamennyi gőzhajózási engedélyesnek

Előfordult esetből kifolyólag értesítjük, hogy o'y gőzkazánok, a melyek vízhiány, vagy egyáltalán valamely kezelési hiba miatt rongálódtak meg, csak hozzájárulásunk mellett tarthatók továbbra is üzemben, tehát ily esetekben a gőzkazán állapotáról és a végzendő javítások mérvéről hozzánk sürgősen jelentés teendő annak megállapítása végett, vajjon nem kelle a közbiztonság érdekében a gőzkazánt hatósági viznyomás alá vonni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Műfa. Ujabban több eljárást találtak fel a fának mesterséges uton való előállítására, még pedig többnyire fahulladékokból és hasonló anyagokból. A lipcei „Deutsche Kunstholz Werke“ nevű cég a legtöbb kultúrállamban egy eljárást szabadalmaztatott a fának műuton való előállítására. Az ezen eljárás szerint a különböző célokra többféle keménységben előállított mesterséges fa mint kitűnő tulajdonságokkal bír. Nemcsak a természetes fák közönséges színeiben, hanem a legkülönbözőbb más színekben, vörös-, kék-, zöld-, sárga-, bőrszínű stb. árnyalatokban is gyártják ezt a műfát, melynek előnye, hogy görösök és évgyűrűk nincsenek benne, az egész egynemű anyag, melyet egyneműen lehet feldolgozni és pedig ugyanazokkal a gépekkel, melyeket jelenleg a természetes fa megmunkálására használnak. A mesterséges homokköveknek hasonló előnyeik vannak a természetes kövekkel szemben. Ép úgy valószínű, hogy a műfa megfelelő vegyi kezelés útján úgy állítható elő, hogy nem korhad és a férgek nem bántják. Minthogy a massa egyenletes és nem likacsos, valószínű, hogy ez a fa nem könnyen reped és nagyfokú ellenállási képességgel bír. A kötő szertől függ, hogy a massa huzás és nyomás ellen mily szilárdságot tanusít. Minthogy a műfát népszerű massából állítják elő, ennél fogva préselt tárgyak, mint diszítések, rövidárúk stb., valamint parketthez való lemezek, fal

és tetőburkolatok előállítására igen alkalmas. Játékszerek, kockajáték és más hasonló dolgok gépekkel az ilyen fából annál is inkább gyárthatók, minthogy a szín megválasztása tetszésszerű. Egyenletes és finom állománya következtében, ha a megfelelő keménységgel bír, nagyon alkalmas technikai segédszerek előállítására; ezek részére eddigelé ugyanis különleges, gyakran igen drága fanemeket kellett használni. A művészeti alkalmazhatóságát illetőleg megjegyzendő, hogy ily egyenletes összeállított massa természetesen nélkülözi a festői szépségét, melylyel a természetes fa kisebb-nagyobb mértékben bír. A műfánál nem fogjuk találni a természetes fa egyes részeinek különböző keménysége és növése következtében származó rajzokat. Az anyagban nem lesz „élet“, mint például a szép tölgyfában és e tekintetben a legügyesebb asztalos se fog valamit tehetni. A külső mindig holt, egyenletes felület lesz, a tulajdonképeni fajlelgéből nem látható semmi és a préselt ornamentikus tárgyakat ép úgy nézhetjük csokoládénak, mint faanyagoknak. A műfát műipari célokra leginkább tehát olt használhatják, a hol a megmunkálás lehetőleg egyenletes strukturát tesz kívánatossá és a hol előzetes tarka festés, vagy utólagos bemázolás és fényezés pótolja a nemesebb fák természetes színét, tehát az esztergaiparhoz tartozó rövidárúknál, lombfűrész munkáknál, tarka mosaiknál, stb. Ilyen esetekben a műfa előnyösen alkalmazható, mint-hogy könnyen lehet fényezni és fénymázzal burkolni.

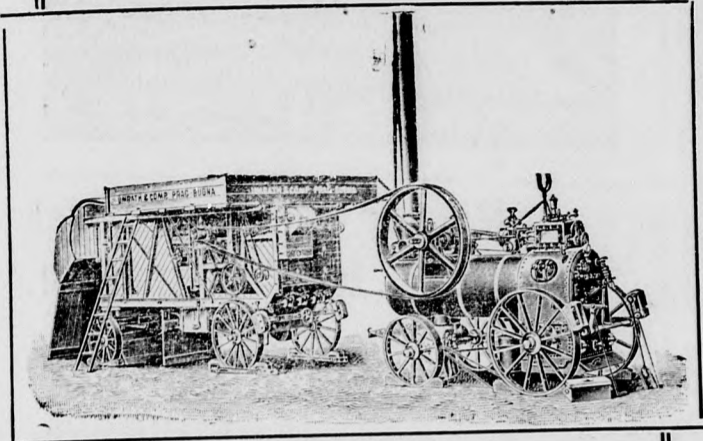
A közmunkák kiadása. A kereskedelemügyi miniszter rendeletben utasította a városok tanácsait, hogy a közmunkákra (vízvezeték, csatornázás, aszfaltozás stb.) beérkező ajánlatokat a közgyűlés döntése előtt terjeszszék fel a miniszterium műszaki osztályához. Ezáltal elkerülhetik a városok azt, hogy a közgyűlés által kifogásolt előterjesztések után kell az ajánlatokat a műszaki osztályhoz felterjeszteni, mi sok esetben késedelmet okozott munkák teljesítésénél.

Az utbu, koiatok és a automobil. Tagadhatatlan tény, hogy országutak jelentősége az automobilizmus következtében megnövekedett. És ez a jelentőség a gépkocsiforgalom megnagyobbodásával egyre szélesebb területekre terjeszkedik ki. Persze az az országút, amely mindenek felett a rendes kocsiközlekedés követelményeinek igyekszik megfelelni, még nem okvetlenül bizonyul jónak az automobilizmus tekintetében is. Ezért az országutak nagymérvű javításokra szorulnak. Soká vitatkoztak azon, hogy a beton vagy a kőburkolat-e az üdvösebb. A franciák úgy látszik az előbbit tartják a jónak, mert elhatározták, hogy számos országutjukat betonburkotatta látják el. A munkálatokat már nem sokára meg is kezdik és pedig a fővárosok vidékén. Erre a célra négy millió frankot szavaztak meg. Az átalakított utak szélessége nyolc méter lesz. Ugy hiszik hogy a jövő év végéig teljesen elkészülnek a munkálatokkal.

Ami főkülönlegességéint:

Gőzcséplőkészletek

3—12 HP.-ig szalmakazalozókkal,
vagy szabadalm. simaszalmasajtókkal
8 és 10 HP magánjáró utimozdonyok

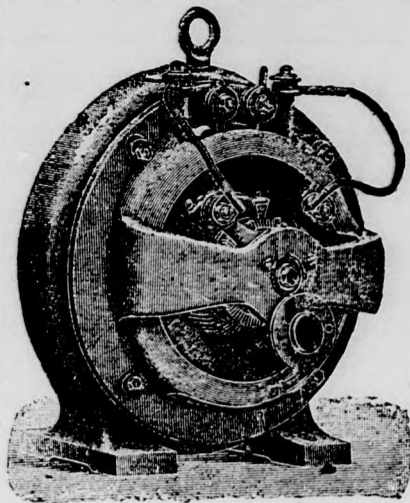

Ipari mozgonyok.

Kerekeken 12 HP.-ig Fekvők 200 HP.-ig

UMRATH és TSA

BUDAPEST, V. Váci-körút 60.

Freund Sándor

mérnöki és műszaki irodája

BUDAPEST,

VI. Podmanicky-u. 18 szám.

Dynamók. Electromótorok. Villa-
mos világítási berendezések.

Transmissiók. Szijak. Szerelvények.

— Telefon 1—91. —

GANZ és TÁRSA Vasöntő és gépgyár Rt. BUDAPESTEN.

Motorok benzin-, spiritus-, gáz-, szivógáz és kohógázüzemre, minden nagyságban 3000 lóerőig. Uzemköltség $1\frac{1}{2}$, $2\frac{1}{2}$ fillér lóerőnként és óránként. Emelődaruk kézi-, gőz-, petroleum- vagy elektromos hajtásra — Közuti hengerlőgépek. Gőzekék. Gőzmotoros személyszállító vasuti kocsik kis és nagy vasutak számára. Mindenféle vasuti kocsik személy és teherszállításra. Vasuti felszerelések. Kéregöntésű kerekek (Griffin rendszere.)

Hengerszékek — malmok számára kéregöntésű hengerekkel. Mindenféle malmom gépek. Egész malmok berendezése és fölszerelése. Brikettsajtók szén, fűrészpor s effélék brikettelésére. — Turbinák minden egyes esetben a helyi szükségletnek megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatásfok biztosításával. Speciális gépek a papir- és cellulozegyártáshoz. — Transmissiók. Füstemesztő készülékek. Gyári berendezések.

GANZ-FÉLE

VILLAMOSSÁGI R.-T.

=== BUDAPESTEN. ===

II. KER., LÖVŐHÁZ-UTCZA.

Budapest-Budapestvidéki üzlet, IV. Koronaherczeg-u. 5.

Elektromos világító- és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri ivilámpák reklámcélokra. Elektromos üzemek berendezése uradalmakban. Megelevő berendezések átalakítása. Elektromos üzemű szivattyúk, tejgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mezeti vasutak, szántó-, cséplő-apritó- és takarmányozó-berendezések. Elektromos kis és nagy vasutak. Bányavasutak. Árjegyzékkel és költségelszámításokkal szivesen szolgálunk.

Egyesült Izzólámpa és Villamossági R.-T.

Ujpest.

Sürgönyeim: „Ampère Ujpesti“ Távbeszélő szám: 10—01, 16—12.

Telefonok. Telefonközpontok. Villamos csengők. Villámhárítók. „DR. JUST-WOLFRAM“ izzólámpa 70% árammegtakarítás a szénfonalu izzólámpákkal szemben. Állandó szép fény.

Izzólámpák különféle alakban.
Villamos felszerelési cikkek.

WOHANKA FELE
KÉTÜTEMŰ NYERSOLAJ-
MOTOROK és LOKOMOBILOK.
ÜZEMKÖLTSÉGEK MAGYSÁGSZERINT

1½-2 FILLÉR
ÓRÁNKÉNT és LŐERŐNKÉNT.
NINCS ROBBANÓ és TŰZ-VESZÉLY.
MINDEN PÉNZÜGYÖRI ELLENŐRZÉS
és ENGEDÉLY NÉLKÜL.

WOHANKA és TÁRSA BUDAPEST
V. VÁCZI-KÖRUT 76.

Hofherr és Schrantz

Budapest, VI. Váci-körut 57.

Magyar gépgyári művek
részv. társ. Kispesten.

Ajánlja legjobb minőségű

gazdasági
gépeit és
eszközeit.

jutányos árak mellett.

Terjedelmes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Teljes közlőműberendezések valamint egyes alkatrészek.
Gyűrűskénésű, valamint Seller-rendszerben.

Ipar- és mezői-vasutak m. p. sinek, kocsik, váltók, fordítók, kocsivásrészek stb. stb.

Motorok és lokomobilok benzin-, gáz és gőz-üzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek valamint szerzőszámok, szerzőszámok, vas- és gépszakmabeli cikkek.

használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők.

Schlesinger Alajos-nál

Budapest, V., Váci-út 30. sz.

Gépműhely ugyanott.

Fiók: VIII., Baross-tér 7.

Telefon 61—35.

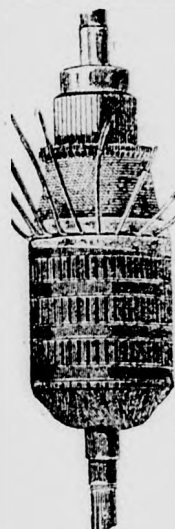
Telefon 61—35.

PAULUS PÁL

electrotechnikai műhelye

BUDAPEST

VIII., Mátyás-tér 2. sz.

Elvállal mindenféle rendszerű DYNAMÓ és ELECTROMÓTOR javítást, és pedig elégtelen dynamódot tekercselni v. javítani. Azonkívül elkopott kolektor v. áramgyűjtő ujonan való készítése, minta vagy rajz szerint. Indító készülékek rheosztát v. szabályzó készítése és javítása. VENTILÁTOR és MOTÓROK karbantartása vagy javítása. VILLANYVILÁGÍTÁSI és erőátviteli berendezések és minden e szakba vágó munkát gyorsan és pontosan eszközöl.

Magyar királyi államvasutak nyári menetrendje.

A vonatok indulása Budapestről. Érvényes 1908. május 1-től. A vonatok érkezése Budapestre.

A keleti pályaudvarról				A nyugati pályaudvarról			
Vonat-szám	óra	perc	név	Vonat-szám	óra	perc	név
818	6:00	sz. v.	Délelőti	701	12:30	sz. v.	Délelőti
35	6:25	sz. v.	Háttér	143	4:08	sz. v.	Konstantinápoly, Bukarest
1602	6:50	sz. v.	Kassa, Csorba	145	5:28	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
1002	7:00	sz. v.	Fiume, Torino, Róma, Péc, Vinkovce	721	5:30	sz. v.	Dunakeszi-Alag
908	7:05	sz. v.	Rutika	721a	5:48	sz. v.	Czegled
804	7:10	sz. v.	Ujvidék, Belgrád	1101	5:50	sz. v.	Esztérgom
804	7:20	sz. v.	(Gyulafehérvás, Nagyszeben, Tóvis, Brassó), M.-Sziget	1101a	5:50	sz. v.	Nagyváros
1302	7:25	sz. v.	Fehérgyarmat, Sopron	1101b	5:50	sz. v.	Lajosmizse
402	7:35	sz. v.	Kassa, Lemb, M.-Sziget	1101c	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
820	7:40	sz. v.	Belgrád, Brod	1101d	5:50	sz. v.	Berlin, Zsolna
800	8:00	sz. v.	Arad, Brassó	1101e	5:50	sz. v.	Párkány-Nána
1008	8:10	sz. v.	Kassa, Csorba	1101f	5:50	sz. v.	Bukarest, Bazsás
1008	8:20	sz. v.	Zágráb, Fiume, Pécs, Brod	1101g	5:50	sz. v.	Czegled
508	8:30	sz. v.	Kolozsvár, Brassó	1101h	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
1708	8:30	sz. v.	Munkács, Maramaros-Érseghely	1101i	5:50	sz. v.	Esztérgom
1708	8:40	sz. v.	M.-Sziget, Stanislau	1101j	5:50	sz. v.	Paris, Wien
804	9:15	sz. v.	Rutika, Berlin	1101k	5:50	sz. v.	Köcskemét, Lajosmizse
2	9:20	sz. v.	Wien, Graz, Sopron	1101l	5:50	sz. v.	Göd
944	11:15	sz. v.	Kiskőrös	1101m	5:50	sz. v.	Nagyváros
20	11:55	sz. v.	Bicske	1101n	5:50	sz. v.	kiskunfélegyháza
610	12:20	sz. v.	Déltől	1101o	5:50	sz. v.	Párkány-Nána
812	12:30	sz. v.	Arad, Tóvis	1101p	5:50	sz. v.	Dunakeszi-Alag
810	12:30	sz. v.	Szombathely, Wien	1101q	5:50	sz. v.	Szeged
20	12:50	sz. v.	Háttér	1101r	5:50	sz. v.	Berlin, Zsolna, Pozsony
820	1:25	sz. v.	Bicske	1101s	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
1804	1:40	sz. v.	Fehérgyarmat, N.-Kanizsa	1101t	5:50	sz. v.	Nagyváros
1601	1:50	sz. v.	Kassa, Poprád-Felka	1101u	5:50	sz. v.	Esztérgom
812	1:55	sz. v.	Szabadka, Bonzna-Brod	1101v	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
20	2:00	sz. v.	Wien, Paris	1101w	5:50	sz. v.	Köcskemét, Lajosmizse
4	2:05	sz. v.	Kassa, Lemberg	1101x	5:50	sz. v.	Szolnok, Czegled
604	2:25	sz. v.	(Kolozsvár, Tóvis, Szatm.-Németi)	1101y	5:50	sz. v.	Nagyváros
22	2:25	sz. v.	Bicske	1101z	5:50	sz. v.	Esztérgom
812	2:30	sz. v.	Szolnok	1101aa	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
510	2:40	sz. v.	Wien, Szerencs	1101ab	5:50	sz. v.	Nagyváros
1902	2:55	sz. v.	(Eszék, Bosznabrod, Gyékényes)	1101ac	5:50	sz. v.	Esztérgom
904	3:20	sz. v.	B.-Brod, Belgrád, Konstantin.	1101ad	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
1020	3:25	sz. v.	Pécs, Berlin	1101ae	5:50	sz. v.	Nagyváros
804	3:30	sz. v.	Rutika, Berlin	1101af	5:50	sz. v.	Esztérgom
34	3:50	sz. v.	Gödöllő	1101ag	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
1004	4:10	sz. v.	(Zágráb, Fiume, Róma, Nizza, Napoli)	1101ah	5:50	sz. v.	Nagyváros
18	4:30	sz. v.	Komárom	1101ai	5:50	sz. v.	Esztérgom
115	4:45	sz. v.	Győr, Sopron	1101aj	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
120	4:50	sz. v.	Gödöllő	1101ak	5:50	sz. v.	Nagyváros
308	5:40	sz. v.	Kolozsvár, Brassó	1101al	5:50	sz. v.	Esztérgom
308	5:55	sz. v.	Rutika, Berlin	1101am	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
820	6:25	sz. v.	Pécel	1101an	5:50	sz. v.	Nagyváros
916	6:30	sz. v.	Kiskőrös	1101ao	5:50	sz. v.	Esztérgom
314	6:40	sz. v.	Háttér	1101ap	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
160	6:55	sz. v.	Bicske	1101aq	5:50	sz. v.	Nagyváros
170	7:05	sz. v.	(M.-Sziget, Stanislau, Győr, Triest)	1101ar	5:50	sz. v.	Esztérgom
16	7:10	sz. v.	Háttér	1101as	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
816	7:40	sz. v.	Wien, Paris	1101at	5:50	sz. v.	Nagyváros
1912	7:50	sz. v.	Gödöllő	1101au	5:50	sz. v.	Esztérgom
84	8:00	sz. v.	Bicske	1101av	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
514	8:15	sz. v.	Kassa, Csorba	1101aw	5:50	sz. v.	Nagyváros
1510	8:45	sz. v.	Fiume, Nizza	1101ax	5:50	sz. v.	Esztérgom
702	9:15	sz. v.	Fehérgyarmat, Stanislau	1101ay	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
1806	9:25	sz. v.	Arad, Brassó	1101az	5:50	sz. v.	Nagyváros
608	9:30	sz. v.	Belgrád, Eszék, Sarajevó	1101ba	5:50	sz. v.	Esztérgom
406	9:40	sz. v.	Wien, Paris	1101bb	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
910	10:10	sz. v.	Szolnok	1101bc	5:50	sz. v.	Nagyváros
1010	10:45	sz. v.	Kassa, Csorba	1101bd	5:50	sz. v.	Esztérgom
1506	10:45	sz. v.	Fiume, Napoli	1101be	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
888	11:10	sz. v.	Rutika, Szerencs	1101bf	5:50	sz. v.	Nagyváros
A vonatok indulása Budapest-Jozsefvárosra.				A vonatok érkezése Buda-Csaszfürdőbe.			
Délután				Délután			
4020 4:30				4020 4:30			
4020 4:40				4020 4:40			
4020 4:50				4020 4:50			
4020 5:00				4020 5:00			
4020 5:10				4020 5:10			
4020 5:20				4020 5:20			
4020 5:30				4020 5:30			
4020 5:40				4020 5:40			
4020 5:50				4020 5:50			
4020 6:00				4020 6:00			
4020 6:10				4020 6:10			
4020 6:20				4020 6:20			
4020 6:30				4020 6:30			
4020 6:40				4020 6:40			
4020 6:50				4020 6:50			
4020 7:00				4020 7:00			
4020 7:10				4020 7:10			
4020 7:20				4020 7:20			
4020 7:30				4020 7:30			
4020 7:40				4020 7:40			
4020 7:50				4020 7:50			
4020 8:00				4020 8:00			
4020 8:10				4020 8:10			
4020 8:20				4020 8:20			
4020 8:30				4020 8:30			
4020 8:40				4020 8:40			
4020 8:50				4020 8:50			
4020 9:00				4020 9:00			
4020 9:10				4020 9:10			
4020 9:20				4020 9:20			
4020 9:30				4020 9:30			
4020 9:40				4020 9:40			
4020 9:50				4020 9:50			
4020 10:00				4020 10:00			
4020 10:10				4020 10:10			
4020 10:20				4020 10:20			
4020 10:30				4020 10:30			
4020 10:40				4020 10:40			
4020 10:50				4020 10:50			
4020 11:00				4020 11:00			
4020 11:10				4020 11:10			
4020 11:20				4020 11:20			
4020 11:30				4020 11:30			
4020 11:40				4020 11:40			
4020 11:50				4020 11:50			
4020 12:00				4020 12:00			
4020 12:10				4020 12:10			
4020 12:20				4020 12:20			
4020 12:30				4020 12:30			
4020 12:40				4020 12:40			
4020 12:50				4020 12:50			
4020 1:00				4020 1:00			
4020 1:10				4020 1:10			
4020 1:20				4020 1:20			
4020 1:30				4020 1:30			
4020 1:40				4020 1:40			
4020 1:50				4020 1:50			
4020 2:00				4020 2:00			
4020 2:10				4020 2:10			
4020 2:20				4020 2:20			
4020 2:30				4020 2:30			
4020 2:40				4020 2:40			
4020 2:50				4020 2:50			
4020 3:00				4020 3:00			
4020 3:10				4020 3:10			
4020 3:20				4020 3:20			
4020 3:30				4020 3:30			
4020 3:40				4020 3:40			
4020 3:50				4020 3:50			
4020 4:00				4020 4:00			
4020 4:10				4020 4:10			
4020 4:20				4020 4:20			
4020 4:30				4020 4:30			
4020 4:40				4020 4:40			
4020 4:50				4020 4:50			
4020 5:00				4020 5:00			
4020 5:10				4020 5:10			
4020 5:20				4020 5:20			
4020 5:30				4020 5:30			
4020 5:40				4020 5:40			
4020 5:50				4020 5:50			
4020 6:00				4020 6:00			
4020 6:10				4020 6:10			
4020 6:20				4020 6:20			
4020 6:30				4020 6:30			
4020 6:40				4020 6:40			
4020 6:50				4020 6:50			
4020 7:00				4020 7:00			
4020 7:10				4020 7:10			
4020 7:20				4020 7:20			
4020 7:30				4020 7:30			
4020 7:40				4020 7:40			
4020 7:50				4020 7:50			
4020 8:00				4020 8:00			
4020 8:10				4020 8:10			
4020 8:20				4020 8:20			
4020 8:30				4020 8:30			
4020 8:40				4020 8:40			
4020 8:50				4020 8:50			
4020 9:00				4020 9:00			
4020 9:10				4020 9:10			
4020 9:20				4020 9:20			
4020 9:30				4020 9:30			
4020 9:40				4020 9:40			
4020 9:50				4020 9:50			
4020 10:00				4020 10:00			
4020 10:10				4020 10:10			
4020 10:20				4020 10:20			
4020 10:30				4020 10:30			
4020 10:40				4020 10:40			
4020 10:50				4020 10:50			
4020 11:00				4020 11:00			
4020 11:10				4020 11:10			
4020 11:20				4020 11:20			
4020 11:30				4020 11:30			
4020 11:40				4020 11:40			
4020 11:50				4020 11:50			
4020 12:00				4020 12:00			
4020 12:10				4020 12:10			
4020 12:20				4020 12:20			
4020 12:30				4020 12:30			
4020 12:40				4020 12:40			
4020 12:50				4020 12:50			
4020 1:00				4020 1:00			
4020 1:10				4020 1:10			
4020 1:20				4020 1:20			
4020 1:30				4020 1:30			
4020 1:40				4020 1:40			
4020 1:50				4020 1:50			
4020 2:00				4020 2:00			
4020 2:10				4020 2:10			
4020 2:20				4020 2:20			
4020 2:30				4020 2:30			
4020 2:40				4020 2:40			
4020 2:50				4020 2:50			
4020 3:00				4020 3:00			
4020 3:10				4020 3:10			
4020 3:20				4020 3:20			
4020 3:30				4020 3:30			
4020 3:40				4020 3:40			
4020 3:50				4020 3:50			
4020 4:00				4020 4:00			
4020 4:10				4020 4:10			
4020 4:20				4020 4:20			
4020 4:30				4020 4:30			
4020 4:40				4020 4:40			

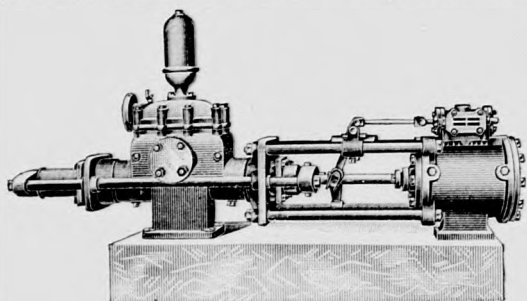
SZÉN, KOKS, BRIKET, ANTRACIT;
 Legkitünőbb minőségűek összes ipari, gazdasági és házi célokra.
 2-szer mosott Ostrai kovácsszén a híres HENRIK-aknából.

RADNAY KÁROLY

Budapest, Váci-körút 78.
 Telefon 164, 26-27
 Sürgőnyeim ANTRACIT Bpest

SZIVATTYUK

Gőz, Szijs és villamos hajtásra,
 „NEWMORE“- Kazántápszivattyúk

Mayer és Társa Budapest V. Nádor-u. 74.
 szerkesztési iroda és gépgyár, az I. cs. és kir.
 szab. Dunagőzhajózási társaság óbudai hajó-
 kazán és gépgyárának képviselője.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
 BUDAPEST, Váci-körút 63. szám
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak.
 Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2½, egész 12 lóerőig.
 szalmakaszalók, járgány cseplőgépek, lóharc cséplők, tisztító rosták,
 konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
 „COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetelőgépek, Planet Jr. kapálók,
 szecskavágók, répvágók, kukorica morzsolók, darálóok,
 őrlő malmok, egyetemes acél-ékek, 2- és 3-vasú
 ékek és minden egyéb gazdasági gépek.
 Részletek árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Alapítva 1880. Telefon 29-03.
HIRMANN FERENCZ rézáru-gyára
 Budapest, VII. ker. Csányi-utca 7-9. szám.
 Készít, vasúti kocsikra szükségelendő összes fémvasalások
 és wagganfűtési szerelvényeket a M. A. V. szabványai
 szerint, gőz-, víz-, légszuszvatéki összes alkatrészeket.
 Tovotte-kenőszelencéket, mindenféle fém- és rézöntvényt,
 csapágyakat nyersen és kidolgozva, rajz vagy minta szerint.
 Borszivattyút és mindenféle pinczészeti sárgaréz alkatrészt,
 permetező szivattyu alkatrészeket és szabadalmazott szén-
 kénegezőt. Fémfelirati táblákat, hitelesített kereskedelmi réz-
 sulyokat stb. Árjegyzék és költségvetések ingyen és bér-
 mentve.

Étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz a
KRISTÁLY- forrás
 szénsavval telített ásványvíze. Legtisztább és
 legegészségesebb asztali és borvíz. Vidékre
 és külföldre kérjen fuvardíjmentes szállítás-
 ról árjegyzéket és címezze:
 Szt. Lukácsfürdő Kutváll a, Budapest-Budán.

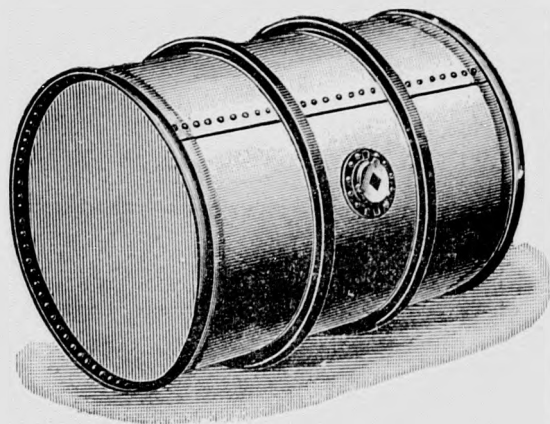
EISELE JÓZSEF

réz-, ércmű- és gőzkazángyár
 Budapest, V., váci-ut 152.

A legújabb és legjobban bevált munkagépek és szer-
 számokkal felszerelt, valamint hidraulikus szögcselő
 teleppel ellátott gőzkazángyár mely készít:

Gőzkazánokat: Víz tisztítókat: Gázrecipienseket, Csővezetékeket.
 minden rend- Dervaux- vaskéményeket, Felszerelvényeket
 szerűt bármely rendszer. gázvezető csőve-
 nagyságra és fe- ket s minden egyéb gépek és kazánok
 szültségre. **Reservoirakat.** lemez munkákat. számára.

Hegesztett munkákat a legkülönfélébb alak és nagyságban.
 Vas hordókat, szögcsélt kivitelben.

Kedvezmény előfizetőinknek

Lapunk előfizetői rendkívül mérsékelt áron kaphatják meg a következő kiadásunkban megjelenő műszaki könyveket.

Gonda Béla. Az aldunai vaskapu szabályozása (73 ábrával).

Bolti ára 5 kor. — Előfizetőinknek 3 kor.

Gonda Béla. A Magyar Hajózás számos ábrával.

Bolti ára 5 kor. — Előfizetőinknek 3 kor.

Herzfeld M. Az Automobil. (a gőz-, exploziós- és elektromotoros kocsik ismertetése) 104 ábrával.

Bolti ára 3 kor. — Előfizetőinknek 1.80 kor.

Balog Emil. Huszonöt év az elektromos vasutak történetéből (24 ábrával és 3 melléklettel).

Bolti ára 3 kor. — Előfizetőinknek 2 kor.

Pirovits Aladár. Városaink közigazgatásának reformja és a modern város rendezés

Bolti ára 1 kor. — Előfizetőinknek 80 fill.

Pirovits Aladár. Város csatornázás és vízellátás. (36 ábrával).

Bolti ára 5 kor. — Előfizetőinknek 3 kor.

Vázsonyi Jenő. Balesetelhárítás a mezőgazdasági gépek körül.

Bolti ára 1 kor. — Előfizetőinknek 80 fill.

HELYKÖZVETÍTÉS
ELADÁS VÉTEL CSERE
ÁRLEJTÉS.

GÉPÉSZETI APRÓ HIRDETÉSEK

HIRDETÉSI DIJ
MEGÁLLAPODÁS
SZERINT.

Felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal. Budapest, VIII. Conti-u. 38. Telefon 56-44.

Viléki kérdezősködésekhez válaszbélyeg csatolandó.

A gépkezelők zsebnaptára az 1908. évre megjelent. Előfizetőink ingyen kapják e diszkötesű könyvet, melynek ára 3 korona. Megkapják azok is kik most fizetnek elő lapunkra.

Gépjavitóműhely

eszterga stb. szerszámmal teljesen berendezve lakóházzal együtt kedvező fizetési feltételek mellett eladó, esetleg az eszterga külön valamint egy hatos cséplőgarnitúra leszerződött csépléssel eladó.

Bővebbet Stepina Antalnál
Lendva Ujfalu.

Eladó

két garnitúra magyar állami gép könnyű 6-os és 4-es kellő biztosíték mellett 5 évi törlesztésre. Csépléssel együtt átvehető.

Kótya Dániel. Pilis.

BELGA ÓRIÁSNYULAK!

Kiváló szép díjazott szülőktől: 2 hónapos drbja 3 korona, 3 hónapos 4-5 korona darabonként. Fajlisztaságért és egészséges megérkezését szavatolok. Zelms Vilmos Ujgradiska.

ELADÓ egy 12160 sz. Clayton Shuttleworth lokomobil 8 lóerejű, teljesen jó karban. Ara 1000 korona. Bagi Zakar Jászlady.

Gépész

állást keres bármikor belépésre nagyobb uradalomba tanult géplakatos 36 éves, nős; szakmájának minden ágában teljes jártassággal bír, éveken át nagyobb uradalomban mint főgépész volt alkalmazva, szolgálati idejéről kitűnő bizonyítványt tud felmutatni. Levelek önálló címen a kiadóhivatalba küldendők.

70 H. P. compound lokomobil máv. gyártmány 4 évadon át használt teljesen jó karban üzemanyagbitás miatt eladó.

Kont Manó gőztéglagyárában
Beregszász.

A ki állást keres

vagy állását változtatni óhajtja. adja be címét lapunk kiadóhivatalához.

Gőzeke gépész

keresünk azonnali belépésre évi alkalmazás mellett. Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal melyek nem küldetnek vissza a „Sárói Uradalomhoz“ Nagy-Sáró Bars megye küldendők.

ELADÓ egy régóta fenálló jóforgalmu gépjavitó és kovács műhely. lakóházzal és egy pár új 6-os gőzcséplő ötöd részlettel. Biztosított kereset. Átvehető bármikor Kiss János Tengőd Tolnamegye.

Géplakatos

ki takaréktűzhelyek készítését érti heti harminczöt korona fizetéssel felvételik. Czim a kiadóhivatalban.

801

ELADÓ gőzcséplő gépek 4-6-8 gőzcséplő garnitúrák 10 éven alul Hoffherr és Schrantz 8 a Máv. grt. 7 éves 6-os Raston 7 éves 48 cséplővel Shuttleworth Elevátor. 5 drb 8-as cséplő szekrény Viznyomásu olaj sajtó: Reményi Ferencz Berettyó-Ujfalu-Bihar megye.

KERESEK megvételre egy Cornwall kazánt 40 vagy 50 II fűtő felülettel 8 vagy 10 légkörre hibanélkülit. 2 drb magányos 8 lóerős Locomobilt, nagy tűzszekrényvel, 4 drb 8-as Shuttleworth cséplő vaskereket, ajánlatot az utolsó ár megjelöléssel készpénz fizetés mellett. CimTóth Lajos Csanád-Apácza.

KERESEK egy 3-5 lóerejű, jó karban levő benzin mótort ipari célra, talapzaton állót. Levélbeli értesítést kérek azonnal címemre. Gedeon Ignác Magyarhermány u. p. Nagybaczon, Udvarhely-megye.

8 lóerős

Schuttleworth magánjárós 6 lóerős Hoffherr-féle 8-as Shuttleworth cséplő magányos 200 frt. Körfűrész felszerelve 50 frt. sürgősen eladók. Tóth Lajosnál. — Csanád-Apácza.

Szabadalomtulajdonosok

kik szabadalmaikat érvényesíttetni nem tudják, forduljanak kiadóhivatalunkhoz. Válaszbélyeg melléklendő.

Szakképzett okleveles gépész

kerestetik, ki stabil gép kezeléséhez, továbbá gőz és víz vezetékhez ért. Ólomforrasztáshoz értők előnyben részesíttetnek. Ajánlatok — fizetési igény megjelölése mellett, — a Hajdunánási szalmafonat fehérítő és festő gyár r.t. Igazgatóságához intézendők.

Eladó

egy garnitúra cséplőgép Vogel és társa gyártmányu, igen jó karban, a kazán új csövekkel, más vállalat miatt 1300 forintért.

Szilágyi Lajos kovács mesternél. Köröstarcsa Békés megye.

803

POLGARI ISKOLAI magánvizsgára biztos sikerrel előkészít székessővárosi tanár. Leveleket „Siker“ alatt a kiadóba.

Gépészeknek kedvezményes díj.

KIADÓHIVATALUNK nyomdája olcsón készíti a legszebb nyomtatványokat azoknak, kik a lapra hivatkoznak. Névjegy, levélpapír, boríték, számla, árjegyzékek, munkakönyvek stb. stb.

ELADÓ egy gépjavitó műhely 1200 lakással bíró községben. Patkolda és kovácsműhely jó forgalmat csinál s a megélhetés biztos. A gépek és műhely átvételéhez 1000 korona szükséges. Levelek „Biztos kereset“ címen a kiadóhivatalhoz küldendők.